

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ลัทธิศาสตร์ทั่วไปเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำ (pitch)

เนื่องจากวรรณยุกต์เป็นเรื่องที่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา และวรรณยุกต์มีความเกี่ยวข้องกับเสียงสูงต่ำ ผู้วิจัยจึงจะขอกล่าวถึงเสียงสูงต่ำโดยสังเขป

เราสามารถรับรู้เสียงวรรณยุกต์จากระดับเสียงสูงต่ำ (pitch) หรือการขึ้นลงของเสียงสูงต่ำที่เกิดในพยางค์ ระดับเสียงสูงต่ำที่เกิดในพยางค์ และใช้แยกความหมายของคำ เราเรียกว่า วรรณยุกต์ (tone) ถ้าระดับเสียงสูงต่ำเกิดในข้อความ (utterance) และแยกความหมายของข้อความ เรียกว่า ทำนองเสียง (intonation)

เลฮิสต์ (Lehiste 1970) แบ่งวรรณยุกต์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วรรณยุกต์ประจำคำ (lexical tone) หมายถึง วรรณยุกต์ที่แยกความหมายของคำออกจากกัน และเป็นหน่วยเสียงสำคัญในภาษา เช่น ในภาษาไทย ภาษาจีน

2. วรรณยุกต์ที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ (grammatical tone) หมายถึงวรรณยุกต์ที่ทำหน้าที่แยกหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำ แต่ไม่แยกความหมายของคำ เช่น ในภาษาตระกูลเซอร์โบ - โครเตียน (Serbo - Croatian)

3. วรรณยุกต์ประจำหน่วยคำ (morphemic tone) เช่น ในภาษานอร์เวย์

เราสามารถรับรู้เสียงวรรณยุกต์ได้โดยการฟังด้วยหู ซึ่งเสียงวรรณยุกต์จะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเสียงสูงต่ำประจำคำ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับการแปรของความดัง (loudness) การลงเสียงหนัก (stress) ความสั้นยาว (length) และคุณสมบัติของเสียง (sound quality) นอกจากนี้ เลฮิสต์ (Lehiste 1970) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์และทำนองเสียงว่า วรรณยุกต์อาจได้รับอิทธิพลจากทำนองเสียงซึ่งหมายถึงเสียงสูงต่ำที่เกิดในระดับความดัง เพราะทำนองเสียงนั้นเป็นสิ่งสากลที่มีอยู่ในทุกภาษา อาจเป็นทำนองเสียงที่บอกอารมณ์ การตอบรับ การเน้นย้ำ หรือการตั้งคำถามอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเพื่อเป็นการจำกัดตัวแปรทางเพศ เนื่องจากผู้ชายและผู้หญิงจะมีระดับเสียงสูงต่ำต่างกัน ซึ่งจะมีผลทำให้ความถี่มูลฐานต่างกันด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการลงเสียงหนัก (stress) และทำนองเสียง (intonation) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โทได้ ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์เฉพาะวรรณยุกต์โทที่ได้รับการลงเสียงหนัก (stressed syllable) และเสียงหนักพิเศษ (prominent stressed syllable) เพราะวรรณยุกต์ที่ไม่ได้รับการลงเสียงหนัก (unstressed syllable) จะมีลักษณะทางสัทศาสตร์ต่างออกไป ตามที่ สำออง หิรัญบุรณะ ได้ศึกษาไว้ (Hiranburana 1971) ส่วนในด้านทำนองเสียง ผู้วิจัยได้กำหนดวิเคราะห์วรรณยุกต์โทที่อยู่ในทำนองเสียงแบบบอกเล่า ที่เป็นลักษณะการพูดคุยนอกปกติ ซึ่งจะตรงกับทำนองเสียง tune 1 หรือ statement ของ สุดาพร ลักษณะียนาวิน (Luksaneeyanawin 1983) เท่านั้น เนื่องจากว่า ทำนองเสียงแบบคำถาม (tune 2) ทำนองเสียงแบบการตอบรับ (tune 3) และทำนองเสียงแบบเน้นย้ำ (tune 4) จะมีผลทำให้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โทแปรไป ซึ่งจะทำให้เป็นการยากในการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

นอกจากเราสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์โดยการฟังแล้ว เราสามารถวัดระดับเสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์ด้วยเครื่องวิเคราะห์คลื่นเสียง (Sound Spectrograph) ซึ่งจะวัดหาค่าความถี่มูลฐานของระดับเสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์ โดยแสดงออกมาในรูปแผ่นภาพคลื่นเสียง (Sound Spectrogram) ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาเครื่องวิเคราะห์คลื่นเสียงมาใช้ตรวจสอบการวิเคราะห์วรรณยุกต์โทที่ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการฟังด้วยหู เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิเคราะห์การแปรของวรรณยุกต์โท

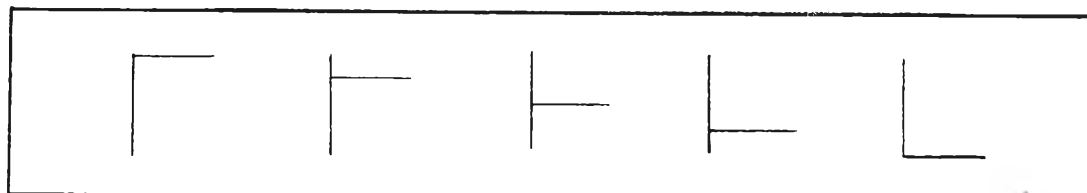
2.2 การอธิบายเสียงวรรณยุกต์

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะอธิบายเสียงวรรณยุกต์ที่พบด้วยวิธีการทางสัทศาสตร์ตามลักษณะทุกประการดังต่อไปนี้

2.2.1 ระดับเสียง (pitch height)

หมายถึง ระดับเสียงในภาษาที่รับได้จากโสตสัมผัสว่าเป็นเสียงสูงหรือต่ำ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะอธิบายรูปแปรวรรณยุกต์โทในแง่ของ ระดับเสียงของจุดเริ่มต้น (beginning-point) และ ระดับเสียงของจุดสุดท้าย (ending-point) ของแต่ละรูปแปร ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายของระดับเสียงของรูปแปรวรรณยุกต์โทในงานวิจัยนี้ แบบที่ คริสตัล (Crystal 1971) เสนอไว้ 5 ระดับเสียง คือ สูงมาก สูง กลาง ต่ำ และต่ำมาก

ภาพที่ 1 : ระดับเสียงสูง-ต่ำ 5 ระดับเสียง

สูงมาก	สูง	กลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
(extra high)	(high)	(mid)	(low)	(extra low)

2.2.2 ทิศทางและลักษณะการตก (direction and shape)

หมายถึง ทิศทางการเคลื่อนที่ของเสียงจากจุดเริ่มต้นถึงจุดสุดท้าย เคลื่อนที่ไปในระดับเสียงเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า เสียงคงระดับ (level) หรือมีการเปลี่ยนระดับเสียง (kinetic) เป็นเสียงขึ้น (rise) หรือ ตก (fall) หรือ ขึ้นแล้วตก (rise-fall) หรือ ตกแล้วขึ้น (fall-rise) ซึ่งในภาษาไทย เราถือว่า วรรณยุกต์โทเป็นวรรณยุกต์ตก (falling tone) ซึ่งจัดอยู่ในพวกวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (kinetic) ในงานวิจัยนี้ จะอธิบายการเปลี่ยนระดับเสียง ทิศทางและลักษณะการตก แบบที่ สุดาพร ลักษณะียนาวิน (Luksaneeyanawin 1983) เสนอไว้ 4 แบบ คือ

1. เสียงตกหรือขึ้นต่อเนื่อง (continuous fall or rise) เป็นเสียงที่ตกหรือขึ้นเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกันจากจุดเริ่มต้นถึงจุดสุดท้าย
2. เสียงตกหรือขึ้นช้า (delayed fall or rise) เป็นเสียงที่มีการคงระดับเสียงที่จุดเริ่มต้นก่อนแล้วจึงเปลี่ยนระดับเสียงในช่วงท้าย

3. เสียงตกหรือขึ้นแบบขั้นบันได (stepping fall or rise) เป็นเสียงที่มีการคงระดับเสียงในช่วงต้น และเปลี่ยนระดับเสียงในช่วงกลาง ก่อนที่จะคงระดับเสียงในช่วงท้ายอีกครั้ง

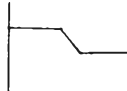

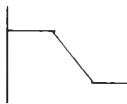
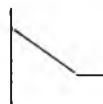
4. เสียงตกหรือขึ้นท้ายคงระดับ (level-ending fall or rise) เป็นเสียงที่มีการเปลี่ยนระดับเสียงในช่วงต้น แล้วจึงคงระดับเสียงในช่วงท้าย (ดูรายละเอียดของทิศทางและลักษณะการตกของเสียงในตารางที่ 1)

2.2.3 ความต่างระหว่างจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้าย หรือ พิสัยเสียงสูงต่ำ

(distance or range)

เราสามารถจะอธิบายพิสัยของเสียงสูงต่ำได้ใน 2 ลักษณะ คือ พิสัยแคบ (narrow range) ซึ่งมีความต่างระหว่างจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายน้อย หรือ พิสัยกว้าง (wide range) ซึ่งมีความต่างระหว่างจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายมาก (ดูรายละเอียดพิสัยเสียงสูงต่ำ จากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 : แสดงพิสัยเสียงสูงต่ำ ทิศทาง และ ลักษณะการตกของเสียง

		ทิศทางและลักษณะการตก			
		ตกต่อเนื่อง (continuous)	ตกช้า (delayed)	ตกแบบขั้นบันได (stepping)	ตกท้ายคงระดับ (level-ending)
ตก (fall)	พิสัยแคบ (narrow)				
	พิสัยกว้าง (wide)				

* ภาพเส้นที่ใช้นี้ใช้ตามแนวทางของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งวางเส้นดิ่งที่แสดงระดับสูงต่ำของเสียงไว้ทางซ้ายมือแทนที่จะวางทางขวามือตามแบบของเขา (Chao 1930)

การอธิบายเสียงวรรณยุกต์ในงานวิจัยนี้ นอกจากจะอธิบายตามวิธีการข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้อธิบายเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวเลข หรือ "tone letter" ด้วย โดยผู้วิจัยเลือกใช้การอธิบายเสียงวรรณยุกต์ของเขา (Chao 1930) ซึ่งเสนอ "tone letter" อธิบายเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวเลขเท่านั้น จะไม่ใช้การอธิบายวรรณยุกต์แบบภาพเส้น (tone stick) ที่เขาใช้ เพราะอาจทำให้เกิดความสับสนกับระบบอื่น ๆ ที่เสนอไว้แล้วได้ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกนำเอาการอธิบายเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวเลขของเขามาใช้นั้น ก็เพราะว่า ระบบตัวเลขของเขานี้สามารถอธิบายเสียงวรรณยุกต์ได้ชัดเจนทั้งวรรณยุกต์ที่เป็นวรรณยุกต์ระดับ (level tone) และ วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) นอกจากนี้ ยังดูเหมาะสมและใช้ประกอบการอธิบายเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยได้ดี เพราะจากตัวเลขที่แสดงเสียงวรรณยุกต์ เราสามารถทราบถึงลักษณะการขึ้น-ตกของเสียง และระดับเสียงสูงต่ำของจุดเริ่มต้น จุดกึ่งกลาง และจุดสุดท้าย ของเสียงวรรณยุกต์โทจากการฟังด้วยหูได้ชัดเจนขึ้น นอกเหนือจากการอธิบายเสียงวรรณยุกต์ตามวิธีการข้างต้น

เขา ได้เสนอการแบ่งระดับเสียงสูงต่ำซึ่งมีคู่สั้น-ยาวอันเนื่องมาจากเสียงสระ ดังนี้คือ

วรรณยุกต์ระดับ

ภาพที่ 2 : คู่สั้น-ยาวของระดับเสียงสูงต่ำ 5 ระดับเสียงในวรรณยุกต์ระดับ

ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น
	5		4		3		2		1

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

ภาพที่ 3 : คู่สั้น-ยาวของระดับเสียงสูงต่ำในวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

	ยาว	สั้น		ยาว	สั้น	
ขึ้น (rising)			35			13
ตก (falling)			53			31
ตก-ขึ้น (falling-rising)			535			313
ขึ้น-ตก (rising-falling)			353			131

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะใช้การอธิบายเสียงวรรณยุกต์ทางโสตศาสตร์ หรือการฟัง ด้วยหูในแง่จุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายของระดับเสียงแบบคริสตัล รวมทั้งในแง่พิสัยของเสียงสูงต่ำ ทิศทาง และลักษณะการตกของเสียง นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะใช้การอธิบายเสียงวรรณยุกต์เป็นตัวเลขของเขามาประกอบด้วย

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ได้มีผู้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งการศึกษาทางกลศาสตร์ และทางโสตศาสตร์ ซึ่งเราสามารถเห็นความแตกต่างของลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานได้อย่างเด่นชัด ในปัจจุบันวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานยังคงมี 5 วรรณยุกต์เหมือนเดิม แต่ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในช่วง 1 ศตวรรษนี้ได้เปลี่ยนแปลงไป ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาเฉพาะวรรณยุกต์โท ซึ่งเป็นตัวแปรทางภาษาในงานวิจัยนี้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า วรรณยุกต์ตรี และจัตวา ก็มีลักษณะการแปรที่น่าสนใจมากเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยได้แบ่งผลงานที่มีผู้ศึกษาไว้ออกเป็น 3 ช่วง คือ ต้นศตวรรษที่ 20, กลางศตวรรษที่ 20 และปลายศตวรรษที่ 20

ต้นศตวรรษที่ 20

2.3.1 แบริดเลย์ (Bradley 1911) ได้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยทางกลศาสตร์ พบว่า ภาษาไทยมาตรฐานมีวรรณยุกต์ 5 วรรณยุกต์ คือ วรรณยุกต์ระดับ (monotone) 2 วรรณยุกต์ ได้แก่ วรรณยุกต์กลาง ซึ่งมีเสียงตกข้างท้ายด้วย และวรรณยุกต์เอก ส่วนวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (gliding tone) มี 3 วรรณยุกต์ ได้แก่ วรรณยุกต์โทตรี และจัตวา ดังมีรายละเอียดในตารางที่ 2

2.3.2 แดเนียล โจนส์ (Daniel Jones อ้างถึงในเกรียสัน (Grierson 1928) เกรียสันได้เสนอผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์ในภาษาไทยทางโสตศาสตร์ของโจนส์ไว้ในหนังสือ Linguistic Survey of India ว่า โจนส์พบว่าวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 5 วรรณยุกต์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน

ช่วงต้นศตวรรษที่ 20

	วรรณยุกต์ระดับ		วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ		
	สามัญ	เอก	ตรี	โท	จัตวา
แบริดเลย์ (Bradley 1911) (กลศาสตร์)	332	221	341	31	35
โจนส์ (Jones 1928) (โสตศาสตร์)	332	22	341	31	14

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โทในผลงานของแบริดเลย์และโจนส์คล้ายคลึงกันมาก ผู้วิจัยจึงจัดให้ลักษณะทางสัทศาสตร์แบบนี้เป็นลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โท กลาง-ตก [31] ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20

กลางศตวรรษที่ 20

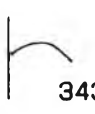

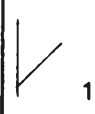

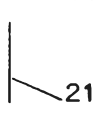
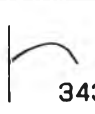

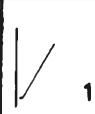
2.3.3 เฮนเดอร์สัน (Henderson 1949) ได้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยทางโสตศาสตร์ และพบว่า วรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 5 วรรณยุกต์ คือ วรรณยุกต์กลางระดับ

(mid-level), ต่ำระดับ (low level), สูง-ขึ้น-ตก (high rise-fall), ตก (falling) และ ขึ้น (rising) ดังรายละเอียดที่เสนอไว้ในตารางที่ 3

2.3.4 เอแบรมสัน (Abramson 1962) ได้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยทางกลศาสตร์ และเสนอวรรณยุกต์ไว้ 5 วรรณยุกต์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน

ช่วงกลางศตวรรษที่ 20

	วรรณยุกต์ระดับ			วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ	
	สามัญ	เอก	ตรี	โท	จัตวา
เฮนเดอร์สัน (Henderson 1949) (โสตสัทศาสตร์)	 33	 22	 343	 51	 14
เอแบรมสัน (Abramson 1962) (กลศาสตร์)	 332	 21	 343	 451	 14

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โทในผลงานของเฮนเดอร์สันและเอแบรมสันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงจัดให้ลักษณะทางสัทศาสตร์แบบนี้เป็นลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โท สูง-ตก [451] ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20

ปลายศตวรรษที่ 20

2.3.5 เฮนเดอร์สัน (Henderson 1982) ได้พูดถึงระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่ยังคงเหมือนเดิม แต่ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ได้เปลี่ยนไปเมื่อเทียบระหว่างครึ่งศตวรรษแรกกับปัจจุบัน ดังในตารางที่ 4

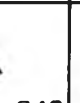
ตารางที่ 4 : ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน
ระหว่างครั้งศตวรรษแรกกับปัจจุบัน

	Tone 1 (สามัญ)	Tone 2 (เอก)	Tone 3 (โท)	Tone 4 (ตรี)	Tone 5 (จัตวา)
ครั้งศตวรรษแรก (โสตสัทศาสตร์)	 33	 11	 51	 453	 14
คนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน (โสตสัทศาสตร์)	 33	 21	 52	 34	 14

เฮนเดอร์สัน (Henderson 1982) ได้ให้ข้อสังเกตว่า เสียงวรรณยุกต์กลาง และจัตวาคงแบบเดิมในเด็กรุ่นใหม่ แต่เสียงวรรณยุกต์เอก โท และตรี เปลี่ยนไปจากเมื่อครั้งศตวรรษแรก โดยวรรณยุกต์เอกจะไม่ใช่เสียงคงระดับเหมือนเก่า ส่วนวรรณยุกต์โทมีเสียงตกน้อยลงกว่าเดิม และวรรณยุกต์ตรีกลายเป็น กลาง-ขึ้น (3-4)

สำหรับข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัย (อรุณี 1986/2529) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสุ่มจากเด็กรุ่นใหม่จำนวน 2 คน อายุ 17 ปี และ 19 ปี ในคำพยางค์เป็น มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 : ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานในปัจจุบัน

	วรรณยุกต์ระดับ			วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ	
	สามัญ	เอก	ตรี	โท	จัตวา
อรุณี (1986)	 32	 21	 34	 343	 213

จากผลการวิเคราะห์ของเฮนเดอร์สัน (Henderson 1982) และผู้วิจัย (อรุณี 1986/2529) จะเห็นว่า มีความคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะวรรณยุกต์ตรี ส่วนวรรณยุกต์โท

นั้น เฮนเดอร์สันเริ่มสังเกตเห็นว่าเสียงตกน้อยลงกว่าเดิม [52] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า มีเสียง
ลายนั่นเอง [343]

จากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานตั้งแต่ต้นศตวรรษ
ที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัยทั้งหมดมาทำตารางเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 6 : เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ ตั้งแต่ต้นศตวรรษจนถึงปัจจุบัน

วรรณยุกต์	แบรดลีย์ (Bradley 1911)	โจนส์ (Jones 1928)	เฮนเดอร์สัน (Henderson 1949)	เอแบรมสัน (Abramson 1962)	เฮนเดอร์สัน (Henderson 1982)	อรุณี (1988)
	กลสัทศาสตร์	โกลสัทศาสตร์	โกลสัทศาสตร์	โกลสัทศาสตร์	โกลสัทศาสตร์	โกลสัทศาสตร์
1. สามัญ	 332	 332	 33	 332	 33	 32
2. เอก	 221	 22	 22	 21	 21	 21
3. ศรี	 341	 341	 343	 343	 34	 34
4. โท	 31	 31	 51	 451	 52	 343
5. จัตวา	 35	 14	 14	 14	 14	 213

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยใน
สมัยปัจจุบันต่างจากเมื่อครั้งศตวรรษที่ 5 วรรณยุกต์ แต่วรรณยุกต์ที่มีผู้สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลง
มากที่สุด คือ วรรณยุกต์โท ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ที่ผู้วิจัยสนใจและมุ่งศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัย
พบว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ต้นศตวรรษ จนถึง
ปัจจุบัน จากลักษณะทางสัทศาสตร์แบบกลาง-ตก [31] มาเป็นลักษณะทางสัทศาสตร์แบบ
สูง-ตก [51] หรือ [451] จนกระทั่งถึงลักษณะทางสัทศาสตร์แบบกลาง-ขึ้น-กลาง
[343] ในปัจจุบัน (ดูรายละเอียดในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 : เปรียบเทียบลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์โทตั้งแต่ต้นศตวรรษจนถึงปัจจุบัน

	แบรดลีย์ (1911)	โจนส์ (1928)	เฮนเดอร์สัน (1949)	เอแบรมสัน (1962)	เฮนเดอร์สัน (1982)	อรุณี (1988)
วรรณยุกต์โท	 31	 31	 51	 451	 52	 343

เพื่อพิสูจน์ความเปลี่ยนแปลงที่พบนี้ ผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะศึกษาการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามระดับอายุผู้พูด โดยแบ่งกลุ่มอายุที่จะศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อให้ตรงกับช่วงเวลาที่พบความเปลี่ยนแปลงว่ามี 3 ช่วงเวลา โดยจะแบ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 55-60 ปี, 35-40 ปี และ 15-20 ปี เพื่อแสดงให้เห็นว่า แต่ละกลุ่มอายุมีการใช้วรรณยุกต์โทแตกต่างกันออกไป ดังเช่นที่ได้ศึกษาจากผลงานวิจัยที่เสนอไว้ข้างต้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.4 การศึกษาเกี่ยวกับการแปรของภาษาในแง่ระดับอายุและวัจนลีลา

ในปัจจุบัน ได้มีการศึกษาการแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคมกันมากขึ้น โดยพิจารณาถึงอายุ อาชีพ สถานภาพทางสังคม เพศ วัจนลีลา เป็นต้น ปัจจัยทางสังคมเหล่านี้สามารถใช้อธิบายการแปรของภาษาในชุมชนภาษาหนึ่ง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ลาบอฟ (Labov 1972 a, b, c, d, e) ไพค์ (Pike 1971) โรเมน (Romaine 1978) แสงจันทร์ (2529)

2.4.1 การแปรของภาษา

2.4.1.1 ลาบอฟ (Labov 1972 a อ้างถึงใน แสงจันทร์ ตรียุกล 2529) กล่าวถึงการแปรทางภาษาศาสตร์ไว้ว่า เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษา กระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ระยะเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง เป็นระยะที่ภาษาเริ่มมีการแปรแต่ยังปรากฏในกลุ่มคนจำนวนน้อย
2. ระยะแพร่กระจาย ภาษาจะมีการแปรไปจากเดิมมากขึ้น ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างภาษาใหม่กับภาษาเดิม และปรากฏในกลุ่มคนจำนวนมากขึ้น
3. ระยะที่การแปรมาถึงจุดที่คนทั่วไปยอมรับและใช้กันอย่างปกติ

ลาบอฟ เห็นว่า การแปรของภาษาในขั้นที่สอง คือ ระยะแพร่กระจาย เป็นระยะที่มีความสำคัญมากในการศึกษาวิจัย เพราะสามารถนำผลมาใช้ทำนายการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลในกลุ่มประชากรที่มีอายุต่างกัน เพื่อจะให้ได้มาซึ่งความต่างของภาษาใหม่กับภาษาเดิมที่จะแสดงให้เห็นถึงการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4.1.2 ไพค์ (Pike 1971 อ้างถึงใน แสงจันทร์ ตรีกุล 2529)

ได้อธิบายการแปรทางเสียงในกฎการหาหน่วยเสียงในภาษาไว้ว่า "การแปรทางเสียงมีลักษณะ 2 อย่าง คือ การแปรอย่างมีเงื่อนไข และการแปรอย่างอิสระ การแปรอย่างมีเงื่อนไขเกิดขึ้นเมื่อเสียง 2 เสียงปรากฏสลับสัณฐานในบริบททางเสียงที่ต่างกัน และเสียงทั้งสองมีสัทลักษณะที่คล้ายกัน ในการวิเคราะห์ถือว่า เสียง 2 เสียงนี้ เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน (ไพค์ 1971: 86) ส่วนการแปรอิสระมี 2 ลักษณะ คือ การแปรอย่างอิสระที่ปรากฏระหว่างหน่วยเสียง 2 หน่วยเสียง และการแปรอย่างอิสระที่ปรากฏระหว่างเสียง 2 เสียง ซึ่งเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน (ไพค์ 1971: 123)"

ในขณะที่ไพค์ มองการแปรของเสียงไปในเชิงโครงสร้างของภาษา นักภาษาศาสตร์สังคมนิยมอย่างเช่น ลาบอฟ ได้มองเห็นว่า การแปรของเสียง โดยเฉพาะการแปรอย่างอิสระนั้น เป็นการแปรที่มีเงื่อนไขทางสังคมเป็นตัวกำหนด ดังนั้น ในการศึกษาการแปรของเสียงในชุมชนภาษาหนึ่ง ลาบอฟ (Labov 1972 a อ้างถึงใน แสงจันทร์ 2529) เสนอว่า "ควรจะเรียกเสียงที่มีการแปรว่า "ตัวแปร" (variable) มากกว่าที่จะเรียกว่า "หน่วยเสียง" (phoneme) อันที่จริงแล้ว "ตัวแปร" กับ "หน่วยเสียง" คือสิ่งเดียวกัน แต่ถูกกำหนดขึ้นโดยลักษณะที่ต่างกัน กล่าวคือ "หน่วยเสียง" เป็นหน่วยที่ประกอบด้วยเสียงย่อย (allophone) ซึ่งปรากฏในสัทบริบทที่ต่างกัน "ตัวแปร" เป็นหน่วยที่ประกอบด้วยรูปแปร (variant) ซึ่งมีข้อกำหนดของการแปรคือ มีปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดการแปร อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาภาษาของชุมชนภาษาหนึ่ง ๆ ควรจะมีการพิจารณาทั้งหน่วยเสียงและตัวแปรของภาษานั้น"

นอกจากนั้น ลาบอฟยังได้เสนอในเรื่องการกำหนดตัวแปรทางภาษาว่า ต้องพิจารณาว่าตัวแปรนั้นปรากฏในบริบททางภาษาใดบ้าง ปรากฏเป็นรูปแปรใดบ้าง และสามารถกำหนดดัชนี (index) สำหรับการแสดงค่าของตัวแปรนั้น ในการศึกษาการแปรทางเสียง ลาบอฟเห็นว่า ตัวแปรทางเสียงควรจะต้องเป็นหน่วยที่ปรากฏอยู่เสมอในสถานการณ์การใช้ภาษาโดยทั่วไป โดยเฉพาะในการสนทนาและการสัมภาษณ์ที่เป็นธรรมชาติ หน่วยนั้นต้อง

มีลักษณะการแปรเป็นระบบ และแบบแผน ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยปัจจัยทางสังคม

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดของลาบอฟ โดยกำหนดให้วรรณยุกต์โทเป็นตัวแปรภาษา ซึ่งมีเสียงย่อย หรือรูปแปรของวรรณยุกต์โทในลักษณะต่าง ๆ กันออกไป

2.4.2 ระดับอายุและวัจนลีลา

2.4.2.1 ลาบอฟ (Labov 1972 d) ในบทความเรื่อง "The Social Motivation of a Sound Change" ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงการออกเสียงสระ /ay/ และ /aw/ ในชุมชนมาร์ธาวินยาร์ด (Martha's Vineyard) ที่รัฐแมสซาชูเซต ลาบอฟเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำ ๆ การตั้งคำถามที่เกี่ยวกับสังคมรวมทั้งการอ่าน ที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะออกเสียงสระ (ay) และ (aw)

ลาบอฟใช้ปริบททางเสียงคือ อิทธิพลของสระ พยัญชนะ ปริบทของการใช้ภาษาคือ สีลาการใช้ และปริบททางสังคมของผู้ใช้คือ อายุและเวลาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้การเปล่งเสียง /ay/ และ /aw/ เป็นไปในลักษณะมีการเปล่งเสียงมีแนวโน้มเข้าสู่ลักษณะกลาง ๆ (centralization) คือ การออกเสียงสระท้ายไม่สูงเกินไป ลึกลงอยู่ในระดับกลาง ๆ

ในแง่ระดับอายุ ลาบอฟได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ (sound change in progress) ว่าเราสามารถเก็บข้อมูลการใช้ภาษาจากกลุ่มคนที่มีอายุต่าง ๆ กันในเวลาพร้อมกัน (apparent time) เพื่อนำไปบรรยายการเปลี่ยนแปลงของภาษาในระยะที่เกิดขึ้นจริง ๆ (real time) เพื่อดูกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ชัดเจนขึ้น (Labov 1972 d: 163)

ในงานวิจัยนี้ ลาบอฟพบว่า ลักษณะการเปล่งเสียงที่มีแนวโน้มเข้าสู่ลักษณะกลาง ๆ ในการออกเสียงสระ /ay/ และ /aw/ พบมากในกลุ่มผู้พูดระดับอายุ 30-45 ปี ในขณะที่ผู้พูดที่ระดับอายุต่ำกว่า 30 ปี และเหนือกว่า 60 ปี มีลักษณะดังกล่าวน้อยลงเท่ากัน

2.4.2.2 ลาบอฟ (Labov 1972 c) ในบทความเรื่อง "The Isolation of Contextual Styles" ได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการแปรของภาษาในแง่วัจนลีลา โดยลาบอฟศึกษาการแปรของตัวแปร 'r', 'ch', 'oh', 'th' และ 'dh' ที่เมืองนิวยอร์ก ในลีลาการพูด 4 แบบ คือ

1. แบบ A เป็นลีลาการพูดในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ (informal situation) ภาษาที่ใช้ในลีลา นี้ เรียกว่า ภาษากันเอง (casual speech)
2. แบบ B เป็นลีลาการพูดในสถานการณ์การสัมภาษณ์ (interview situation) ภาษาที่ใช้ในลีลา นี้เป็นทางการน้อยกว่าการพูดในที่ชุมชน หรือ การสัมภาษณ์งาน แต่เป็นทางการมากกว่าการพูดสนทนากับเพื่อน ๆ หรือกับครอบครัว
3. แบบ C เป็นลีลาการอ่านข้อความ (reading style) จัดอยู่ในสถานการณ์ที่ใช้การพูดแบบระว่างตัว
4. แบบ D เป็นลีลาการอ่านรายการคำ (word lists) และการอ่านคำคู่เทียบเสียง (minimal pair)

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการแปรของวรรณยุกต์ โทในวัจนลีลาแบบที่ 2 สถานการณ์การสัมภาษณ์ และแบบที่ 3 การอ่านข้อความ

2.4.2.3 โรเมน (Romaine 1978) ในบทความเรื่อง

"Postvocalic /r/ in Scottish English: Sound Change in Progress?" ได้ศึกษาการแปรเชิงสังคมของตัวแปร 'r' หลังสระตามปัจจัยทางสังคม 4 ประการ คือ ปริบททางเสียง อายุ เพศ และวัจนลีลา นอกจากนี้ โรเมนได้ศึกษาเรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียง /r/ หลังสระ โดยดูจากความต่างของการแปรทางอายุ เพศ และวัจนลีลา

โรเมนเก็บข้อมูลจากเด็กชั้นประถมในครอบครัวชั้นกรรมกรในเมืองเอดินเบิร์ก (Edinburgh) จำนวน 24 คน ใน 3 กลุ่มอายุคือ 6, 8 และ 10 ปี พบว่า ตัวแปร 'r' มีรูปแปรย่อย 3 รูป คือ [r], [ɹ] และไม่ปรากฏเสียง [∅] ในด้านปริบททางเสียงพบว่า ในตำแหน่งหน้าการหยุด (pause) หรือท้ายประโยค [∅] เกิดมากที่สุด ในตำแหน่งหน้าคำที่ขึ้นต้นด้วยสระ [ɹ] จะเกิดมากที่สุด และในตำแหน่งหน้าคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ [r] เกิดมากที่สุด

ในด้านอายุ โรเมนพบว่า ในเด็กทั้ง 3 กลุ่มอายุ ใช้เสียง /r/ หลังสระต่างกันไป คือ เด็กอายุ 10 ปี ใช้ [r] มากกว่าเด็กกลุ่มอื่น เด็กอายุ 6 ปี ใช้ [∅] มากที่สุด และเด็กอายุ 8 ปี ใช้ [∅] น้อยที่สุด แต่ใช้ [r] และ [ɹ] เท่ากัน

ผลที่ได้จากการแปรเชิงสังคมของ 'r' หลังสระ โรเมนพบว่า ความต่างของการแปรทางอายุ เพศ และวัจนลีลา จะเป็นตัวบอกถึงกระบวนการเปลี่ยน

เสียงได้ ในแง่ความต่างของระดับอายุ จะให้ภาพการเปลี่ยนแปลงที่ชัดที่สุด โดยศึกษาจากช่วงเวลาแห่งจริงในอดีตและปัจจุบัน (change in real time) คือ ศึกษาจากผลงาน หรืองานวิจัยที่ทำไว้ในอดีต และปัจจุบัน หรือศึกษาจากกลุ่มคนที่มีอายุต่างกันในเวลาเดียวกันในปัจจุบัน (change in apparent time) แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน ในแง่ความต่างของเพศ พบว่าเพศหญิงมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงได้มากกว่าเพศชาย และในแง่ความต่างของวัยจนลีลา ในลีลาที่เป็นทางการจะใช้เสียงมีศักดิ์ศรี (prestige) เพิ่มขึ้นมากกว่าลีลาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงแล้วแต่ค่านิยมของสังคมในขณะนั้น

จากงานวิจัย โรเมนพบว่า มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเสียง /r/ หลังสระเกิดขึ้นจริง โดยเสียงนี้ในภาษาอังกฤษแบบสก๊อตปัจจุบันไม่ได้เป็นเสียงร้าวเหมือนก่อน แต่จะกลายเป็นเสียงเปิด [ɹ] แทน และเริ่มไม่ออกเสียง /r/ หลังสระมากขึ้น ซึ่งจะไปคล้ายกับสำเนียงอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) ซึ่งเรื่องนี้โรเมนเสนอว่า จะต้องมีการศึกษาการแปรลักษณะนี้ในกลุ่มผู้ใหญ่ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นรูปแบบเดียวกันกับกลุ่มประชากรเด็กที่ศึกษาไว้ จึงจะตอบคำถามว่า มีการเปลี่ยนแปลงเสียงหรือไม่ ลักษณะอะไรที่เปลี่ยนไป และเปลี่ยนอย่างไร ได้อย่างชัดเจน

2.4.2.4 แสงจันทร์ ตรียกุล (แสงจันทร์ 2529) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "การแปรของ ร ล ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามวัยจนลีลา: การศึกษาการออกเสียงของผู้ประกาศข่าวประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงภาค เอฟ เอ็ม ในกรุงเทพมหานคร" ได้ศึกษาการแปรของ ร ล ซึ่งปรากฏในบริบททางเสียงต่าง ๆ กัน คือ เมื่ออยู่หน้าสระ และอยู่หลังพยัญชนะ ในพยัญชนะควบกล้ำ และในบริบททางเสียงอื่นคือ อยู่ในพยางค์ที่ลงเสียงหนัก ลักษณะพยัญชนะพ่นลม หรือไม่พ่นลมที่ ร ล ควบกล้ำด้วย โดยศึกษาในวัยจนลีลา 3 แบบ คือ การอ่านคู่เทียบเสียง การอ่านบทความซึ่งมี 2 แบบ คือ อ่านออกกระจายเสียงทางวิทยุ กับอ่านให้ผู้สัมภาษณ์ฟัง และการสัมภาษณ์ แสงจันทร์ใช้ผู้ประกาศข่าวจำนวน 28 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกจาก ก.บ.ว. ว่าออกเสียงภาษาไทยมาตรฐานได้ถูกต้อง และจำกัดขอบเขตเฉพาะผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า

จากงานวิจัย ผลปรากฏว่า ในวัยจนลีลาที่เป็นทางการมากที่สุด ร, _ร จะปรากฏเป็น [r] และ [ɹ] ในวัยจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด ร จะปรากฏเป็น [l] และ _ร จะไม่ปรากฏเสียง [ɹ]

สำหรับ ล, _ล จะปรากฏเป็น [ล] และมีการแปรไปตาม วจนลีลำน้อยมาก _ล จะไม่ปรากฏเสียง [φ] ในวจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุด แต่ในลีลา การล้มภาษา และการอ่านบทความ อาจปรากฏเป็น [ร], [ล] และ [ล] ได้ ซึ่งลักษณะ ดังกล่าว เรียกว่า การแก้ไขเกินเหตุ (hypercorrection) ซึ่งพบมากเมื่อผู้พูดระวังตัวมาก เกินไป

สำหรับบริบททางเสียงที่มีอิทธิพลต่อตัวแปร กล่าวคือ ร จะ ปรากฏเป็น [ร], [ล] และ ล จะปรากฏเป็น [ล] เมื่ออยู่ในพยางค์ที่ลงเสียงหนัก ส่วน _ร จะปรากฏเป็น [ล] และ _ล จะปรากฏเป็น [ล] ในพยางค์ที่ลงเสียงหนัก และ หลังพยัญชนะพ่นลม นอกจากนี้ _ร และ _ล ในพยางค์ที่ลงเสียงหนัก จะปรากฏเป็น [φ] น้อยมาก ส่วน _ร ที่อยู่หลังพยัญชนะพ่นลมจะปรากฏเป็น [φ] ในเปอร์เซนต์สูง ในขณะที่ _ล จะปรากฏเป็น [φ] ในเปอร์เซนต์ต่ำ

แสงจันทร์ได้เสนอผลการวิจัยซึ่งแสดงให้เห็นชัดว่า ร ล ยังมี อยู่ในระบบเสียงของภาษาไทย เพียงแต่มีการแปรไปตามวจนลีลาเท่านั้น และเสนอว่า ควรมี การศึกษาต่อในเรื่องการแก้ไขเกินเหตุว่ามีปัจจัยมาจากอะไร

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งได้มีผู้สังเกตไว้มากมาย แต่ยังไม่มีการได้ ศึกษาวิจัยอย่างจริงจังว่า มีการแปรของวรรณยุกต์โทในปัจจุบันนี้จริงหรือไม่ และ มีการแปร อย่างไร โดยผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามระดับอายุ และลีลาการใช้ เพื่อที่จะได้ทราบถึงรูปแบบการแปรของวรรณยุกต์โท และรูปแปรวรรณยุกต์โท ที่มีใช้กันในภาษาไทยกรุงเทพฯ ปัจจุบันนี้ ซึ่งจะได้เป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาการแปรของ วรรณยุกต์ตัวอื่น ๆ ในภาษาไทยต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเรื่องการ แปรของวรรณยุกต์นี้ อาจจะเป็นตัวทำนายถึงลักษณะของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยในอนาคต และอาจทำให้เราเห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะ เรื่อง ของวรรณยุกต์ในภาษาไทย